

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про
адміністративні правопорушення (щодо відповідальності за порушення
законодавства про захист економічної конкуренції)»
*(реєстр. № 12441 від 26.01.2025)**

***Анотація.** В Інформаційній довідці розглянуто питання посилення адміністративної відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції в контексті проекту Закону України (реєстр. № 12441 від 26.01.2025) (далі – законопроект).*

***Ключові слова:** адміністративна відповідальність, штраф, захист економічної конкуренції, недобросовісна конкуренція, Антимонопольний комітет України, антиконкурентні дії.*

Вступна частина. Посилення конкуренції сприяє підвищенню продуктивності та зростанню економіки, що в умовах правового режиму воєнного стану актуалізує питання відповідальності за порушення законодавства у сфері захисту економічної конкуренції. У цьому контексті чинне законодавство потребує удосконалення механізму притягнення до адміністративної відповідальності службових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, інших фізичних осіб як потужного важелю запобігання та профілактики вчинення правопорушень у сфері захисту економічної конкуренції. У фокусі уваги законопроекту перебувають посадові особи, члени колегіальних органів, що вчинили дії чи бездіяльність, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції. На державному рівні за ініціативи Антимонопольного комітету України пропонуються заходи покарання за такі дії, як схилення та підбурювання суб'єктів господарювання, представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю до вчинення правопорушень, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції, створення передумов для вчинення таких порушень чи їх легітимація.

Метою законопроекту є створення організаційно-правових механізмів удосконалення адміністративної відповідальності посадових осіб та інших працівників суб'єктів господарювання, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Законопроектом пропонується внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), зокрема до статей 38, 164³, 166¹, 166², 166³, 166⁴ 221, 254, 255, 256, 257 КУпАП.

Основна частина. Підтримуючи необхідність удосконалення положень КУпАП, присвячених посиленню адміністративної відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, слід вказати, що законопроект змістовно пов'язаний із законами України «Про захист економічної конкуренції» та «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Законопроектом пропонується доповнити статтю 38 КУпАП новими частинами 9 та 10, згідно з якими адміністративне стягнення за вчинення

правопорушення, передбаченого статтею 166³ КУпАП, може бути накладено протягом року з дня його виявлення, але не пізніше 5 років з дня його вчинення, своєю чергою, адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, передбаченого диспозицією статті 166⁴ КУпАП, може бути накладено протягом року з дня його виявлення, але не пізніше 3 років з дня його вчинення.

Пропоновані строки притягнення до адміністративної відповідальності та накладення адміністративного стягнення за вчинення правопорушень, передбачених статтями 166³ КУпАП (протягом року з дня його виявлення, але не пізніше п'яти років з дня його вчинення) та 166⁴ КУпАП (протягом року з дня його виявлення, але не пізніше трьох років з дня його вчинення), потребують належного обґрунтування та узагальнення, приведення до темпоральних вимог, передбачених статтею 38 КУпАП.

Так, зокрема, законопроектом пропонується викласти в новій редакції статтю 166³ КУпАП, яка має врегулювати питання притягнення до адміністративної відповідальності посадових осіб, зокрема керівників органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю у випадку прийняття ними будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-яких інших дій чи бездіяльності, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції. Максимальна санкція частини другої статті 166³ КУпАП (у редакції законопроекту) передбачає накладення штрафу в розмірі *від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*.

Водночас законопроектом пропонується викласти в новій редакції статтю 166⁴ КУпАП, яка має врегулювати питання притягнення до адміністративної відповідальності винних осіб за порушення порядку подання інформації та виконання рішень органів Антимонопольного комітету України, створення перешкод працівникам Антимонопольного комітету України, його територіального відділення у проведенні перевірок, огляді, вилученні чи накладенні арешту на майно тощо. Максимальна санкція частини четвертої статті 166⁴ КУпАП (у редакції законопроекту) передбачає накладення штрафу в розмірі *від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*. Частиною п'ятою статті 166⁴ КУпАП встановлено, що дії, передбачені частиною четвертою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі самі правопорушення, тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі *від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*.

Водночас вважаємо, що розмір суспільної небезпеки такого правопорушення, скоєного навіть у режимі повторності, не узгоджується із запропонованими санкціями, що потребує їх перегляду. Адже таке суттєве збільшення сум штрафів суперечить вимогам статті 33 КУпАП щодо встановлених критеріїв накладення адміністративного стягнення, виходячи з характеру вчиненого правопорушення, особи порушника, ступеня його вини, майнового стану, обставин, що пом'якшують і обтяжують відповідальність.

Суми штрафів мають відповідати принципу пропорційності адміністративного стягнення рівню суспільної шкідливості вчиненого правопорушення, його поширеності, конкретним обставинам вчинення та негативним наслідкам, які воно завдає встановленому порядку управління, власності та правам громадян.

У подальшому недотримання зазначених принципів може призвести до оскарження та скасування рішень про накладення адміністративних стягнень у судовому порядку, що безумовно перешкоджатиме досягненню мети законопроекту – притягненню до адміністративної відповідальності за передбачені в ньому порушення.

Застосування адміністративних стягнень за наслідками неприбуття особи без поважних причин на виклик державного уповноваженого Антимонопольного комітету України, голови територіального відділення Антимонопольного комітету України для надання усних пояснень або у випадку надання неповної інформації чи недостовірної інформації сприятиме запобіганню системним правопорушенням законодавства у сфері захисту економічної конкуренції.

Висновок. Задля удосконалення основних засад державної антимонопольної політики, розвитку та захисту економічної конкуренції доцільним є доопрацювання законопроекту в частині узгодження запропонованих штрафів. При цьому варто наголосити, що чинний КУпАП потребує комплексного, а не точкового підходу до визначення розмірів штрафів.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*